

I międzynarodowe warsztaty/ II spotkanie Grupy Sterującej - sprawozdanie

W dniach 25 - 27 marca 2026 r. odbyło się we Florencji drugie spotkanie Grupy Sterującej (GS) połączone z pierwszymi Międzynarodowymi Warsztatami ekspertów, zrealizowane w ramach projektu ESRS nr 101197623 „Europejskie Standardy Raportowania Społecznego jako nowe narzędzie wzmacniania dialogu społecznego w firmach w zakresie wdrażania dyrektywy CSRD oraz raportowania ESG”. W spotkaniu udział wzięło 27 uczestników - 26 osób na miejscu i 1 osoba on-line. W obradach uczestniczyło 7 przedstawicieli pracodawców (z Włoch, Polski, Bułgarii, Rumunii), 1 ekspert ETUI, 15 przedstawicieli związków zawodowych (z Włoch, Macedonii Północnej, Litwy, Rumunii, Bułgarii i Polski), 2 z Fundacji Instrat -NGO (partnera odpowiedzialnego za część szkoleniową) oraz 2 przedstawicieli nauki. Spotkanie odbyło się zgodnie z zaplanowaną agendą.

W dniu przyjazdu uczestników, przedstawiciele gospodarzy z CISL powitali i przedstawili uczestników oraz reprezentowane przez nich organizacje partnerskie, a także zapoznali ich z programem całego spotkania. Omówiono również kwestie techniczne związane z tym spotkaniem.

Kolejny dzień spotkania moderowany przez eksperta zewnętrznego projektu – dr Martę Zbucką-Gargas z Uniwersytetu Gdańskiego rozpoczął koordynator projektu przedstawiając stan dotychczasowej realizacji projektu, działania zrealizowane i te, które będą realizowane w dalszych etapach projektu.

Następnie głos zabrał ekspert wewnętrzny projektu – Ewa Kędzior z NSZZ „Solidarność”, która omówiła wyniki prac ekspertów krajowych, którzy dokonali analizy transpozycji Dyrektywy CSRD w 6 krajach partnerskich. Informacje te zostały pozyskane za pomocą omówionego w czasie 1 spotkania GS narzędzia do samodzielnej pracy ekspertów krajowych – kwestionariusza Q1 na temat procesu implementacji CSRD do krajowych regulacji prawnych. Pozyskane od ekspertów krajowych informacje przedstawiały proces legislacyjny transpozycji dyrektywy w tym: prawa pracowników do informacji i konsultacji w zakresie sprawozdawczości ESG, atestacji sprawozdawczości oraz kwestii dialogu społecznego. Ewa Kędzior podkreśliła, że w procesie raportowania ESG związki zawodowe są sprzymierzeńcem w realizacji misji firmy i w żadnym wypadku nie należy traktować ich jako przeszkody.

Kolejnym prelegentem był Sigurt Vitols - ekspert ETUI, który z perspektywy europejskiej przedstawił doświadczenia dotyczące włączania przedstawicieli związków zawodowych w proces raportowania ESG w firmach. Przedstawiając statystyki nawiązał do korzyści jakie daje porównanie branż oraz firm z tego samego sektora. Podkreślił zróżnicowanie dialogu społecznego w firmach, gdyż niektóre z nich odmawiają konsultacji ze związkami zawodowymi. Zauważył, że związki zawodowe są szczególnym interesariuszem i dlatego nie mogą być traktowane na równi z pozostałymi, tym bardziej, że w dyrektywie CSRD związki zawodowe są wymienione wielokrotnie (40 razy) co stanowi argument do ich innego traktowania.

Następnie każdy z Krajowych Ekspertów Prawnych - NLE (National Legal Expert) ze wszystkich krajów partnerskich przedstawił zebrane case studies i wnioski wynikające z kwestionariuszy Q2. Podsumowanie case studies oraz wszystkie firmy z 6 krajów (łącznie 32 przypadki), w których NLEs przeprowadzili badania są wymienione i opisane w pliku „Case Studies Summary” umieszczonym w systemie SyGMA (Continuous Reporting Tool) jako rezultat D.3. Tego dnia swoje prezentacje przedstawili NLE z Litwy, Macedonii Północnej, Bułgarii, Rumunii, Polski i Włoch.

Oprócz relacji z przeprowadzonych case studies NLE zauważyli, że związkowcy w większości nie otrzymali dostatecznej wiedzy na temat raportowania ESG, chociaż sam dialog społeczny w tych firmach był oceniony przez nich w sposób zadawalający. Nie zawsze był on jednak łączony z procesem raportowania ESG. Dopiero dogłębne pytania pozwoliły na względną identyfikację tego tematu. NLE zgodnie podkreślali także konieczną rolę ERZ w procesie raportowania ESG jako podmiotu, który powinien

być włączony w konsultacje na etapie raportowania, szczególnie w sytuacjach kiedy spółki-córki jedynie przekazują dane, a Raport przygotowywany jest centralnie na poziomie spółki-matki.

Następnie ekspert zewnętrzny dr Marta Zbucka-Gargas przedstawiła analizę porównawczą i wnioski wynikające z przeprowadzonych case studies. Podkreśliła rosnące znaczenie sprawozdawczości ESG w Europie oraz fakt, że wymiar społeczny pozostaje najsłabszym i najbardziej sformalizowanym elementem raportowania ESG. Zwróciła uwagę na konieczność powiązania sprawozdawczości z rzeczywistym udziałem pracowników i dialogiem. Analiza porównawcza objęła 32 przedsiębiorstwa (7 z Polski, po 5 z pozostałych) z 6 krajów europejskich z różnych sektorów: energetyka, górnictwo, przemysł chemiczny, usługi, handel elektroniczny, produkcja i inne. Część z badanych firm zastrzegło sobie anonimowość. Z tej analizy wynikało, że w kwestii warunków pracy większość firm spełnia formalne wymogi systemu ESRS i ma dobrze opracowane sprawozdania dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy oraz szkoleń. Słabsze wyniki są widoczne w zakresie przejrzystości wynagrodzeń i równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, a skutki restrukturyzacji są często ujmowane w sposób zbiorczy i nie są w pełni wyjaśnione. Obserwacja dialogu społecznego wskazuje, że nie znajduje on odzwierciedlenia w sprawozdaniach dotyczących ESG, że związki zawodowe rzadko uczestniczą w wyborze wskaźników, a konsultacje mają głównie charakter informacyjny, a nie współdecyzyjny. Powoduje to rozbieżność między rzeczywistym wpływem a treścią sprawozdań. Ekspert podkreśliła, że choć standardy społeczne ESRS mogą wzmocnić przejrzystość w miejscu pracy, to jednak wiele firm traktuje sprawozdawczość jako kwestię czysto formalną, a bez udziału pracowników kwestie ESG mogą stać się jedynie pustymi słowami.

Następnie Ewa Kędzior, ekspert wewnętrzny projektu omówiła założenia do realizacji Krajowych Warsztatów partnerów społecznych, które będą przeprowadzone w krajach partnerów. Uczestnicy dyskutowali nad zaproponowanym projektem agendy, potencjalnymi prelegentami i zaproszonymi interesariuszami. Określili też daty tych warsztatów w swoich krajach, które zaplanowane są na: 28 kwietnia w Bułgarii, 5 maja w Rumunii, 12 maja na Litwie, 13 maja w Polsce, 14 maja we Włoszech, 15 maja w Macedonii Płn.

Na zakończenie tego dnia spotkania ekspert zewnętrzny Marta Zbucka-Gargas przedstawiła wstępny zarys, etapy/rozdziały, grupy docelowe, proponowany harmonogram raportu finalnego, który będzie podsumowaniem pracy ekspertów. Raport będzie wskazywać na konieczność powiązania sprawozdawczości z rzeczywistym udziałem pracowników i dialogiem, na odpowiedzialność kierownictwa za rzetelność i kompletność informacji. Będzie zwracać uwagę na wymogi ESRS, a w szczególności na wymagania S1 i S2: warunki pracy, równość, prawa człowieka, dialog, podwójną istotność – wpływ przedsiębiorstwa na ludzi i społeczeństwo oraz istotność finansową: ryzyka i szanse mające wpływ na przedsiębiorstwo. Raport ma zachęcać związki zawodowe do proaktywnego działania poczynając od zaangażowania się już na początku cyklu sprawozdawczego, propozycji wyboru wskaźników, monitorowania jakości danych oraz prowadzenia niezależnych ocen warunków pracy.

Ostatni dzień spotkania rozpoczął się przedstawieniem przez Tomasza Czecha z Fundacji InStrat opracowanego przez nich modułu szkoleniowego, jego celów, zawartości, rozdziałów i najważniejszych dla partnerów społecznych aspektów. Podkreślił, że jednym z celów szkolenia jest znalezienie języka komunikacji między pracownikami a pracodawcami, przedstawił sposoby zaangażowania uczestników w proces szkoleniowy oraz metodologię. W nawiązaniu do wniosków z case studies stwierdził, że planowane w projekcie szkolenia są niezbędne do tego, aby strona związkowa poznała swoją rolę i uprawnienia w celu aktywnego włączenia się w proces raportowania w firmach. Jego prezentacja spotkała się z bardzo przychylnym podejściem pozostałych uczestników spotkania, a szkolenia na bazie tego modułu rozpoczną się w kwietniu 2026.

Następnie ekspert zewnętrzny Marta Zbucka-Gargas omówiła planowaną zawartość i podział tematyczny Przewodnika ESG (ESG Guidebook) dla partnerów społecznych, który ma ułatwić większe zaangażowanie związków zawodowych w proces raportowania ESG, przede wszystkim ich udział w analizie podwójnej istotności. W Przewodniku ESG mają się znaleźć sposoby dokumentowania mierzalnych, prawdziwych danych, dowodów w zakresie bezpieczeństwa i stabilności zatrudnienia. Przewodnik będzie zawierał sprawiedliwe praktyki w zakresie wynagrodzeń, poszanowania praw pracowników, rzeczywistego dialogu społecznego, ujawniania konfliktów i zagrożeń społecznych. Oprócz tego będą pokazane dobre praktyki w walce ze zjawiskiem „socialwashingu”, a także zalecany model współpracy w ramach dialogu ESG wraz z listą kontrolną dotyczącą aspektów społecznych przy przygotowywaniu części społecznej raportu ESG. Elementem Przewodnika będą też przykłady zapisów w układzie zbiorowym dotyczących społecznego aspektu raportowania ESG. Pełną treść Przewodnika członkowie Grupy Sterującej będą oceniać podczas 3 spotkania w Wilnie, które odbędzie się w dniach 2-4.09.2026.

Kolejnym punktem spotkania był okrągły stół, gdzie zaproszeni eksperci przedstawili aspekt społeczny ESG we włoskiej debacie publicznej z 3 perspektyw: akademickiej, pracodawców i związków zawodowych. Przedstawicielka strony akademickiej zwróciła uwagę na rolę podwójnej istotności w budowie modelu biznesowego firmy, co da korzystny wpływ na otoczenie i środowisko w długoletniej perspektywie. Podkreśliła, że raport ESG dostarcza twardych danych zamiast promocyjnej narracji, a dzięki włączeniu związków zawodowych w proces raportowania w zakresie spraw społecznych nastąpi wzmocnienie dialogu społecznego, a dostarczanie feedbacku przez stronę pracowniczą może wpłynąć na uzyskanie lepszych wyników ekonomicznych firmy. Zwróciła uwagę na kwestię korzystania z AI przy monitorowaniu raportu ESG. Przedstawiciel włoskich pracodawców pokazał korzyści, jakie raportowanie ESG daje nawet małym firmom, że zrównoważony rozwój staje się wartością i często warunkiem obecności na rynku dla małych firm. Zwrócił uwagę na umieszczenie właściwych zapisów dotyczących ESG w zbiorowych układach pracy i ich wykorzystywanie w budowaniu kultury pracy również w małych firmach. Ekspert związków zawodowych CISL zauważył, że współpraca ze związkami zawodowymi w procesie raportowania części społecznej daje firmie lepsze efekty ekonomiczne. Ma też istotny wpływ na zewnętrzną ocenę firmy. Jednakże aby zwiększyć zaangażowanie włoskich związkowców konieczne są szkolenia polepszające ich umiejętności i kompetencje w zakresie raportowania ESG, dlatego CISL pomaga swoim związkowcom oferując pomoc ekspercką, szkolenia i usługi doradcze widząc potencjał w aspekcie partycypacji związkowców w procesie raportowania ESG, a w szczególności w ramach analizy podwójnej istotności.

Po zakończeniu tej części merytorycznej personel projektu omówił szczegóły dotyczące 3 spotkania Grupy Sterującej, które odbędzie się w Wilnie w dniach 2-4.09.2026, a następnie przedstawił wymagania finansowe i merytoryczne związane z raportem okresowym do KE. Omówienie kolejnych kroków realizacji projektu było ostatnim punktem spotkania.

Podsumowując I Międzynarodowe Warsztaty projektowe ekspert wewnętrzny projektu – Ewa Kędzior z NSZZ „Solidarność” zestawiła najważniejsze kwestie, które wyniknęły w czasie całych obrad:

1. Wg badań przeprowadzonych przez ETUI po pierwszym roku raportowania ESG liczba właściwie skonsultowanych raportów stanowi poniżej 10%, jednocześnie badania ETUI wskazują, że firmy wciąż poszerzają swoją wiedzę w zakresie raportowania wg nowych zasad.

2. W przedsiębiorstwach ponadnarodowych zauważalny jest wyższy poziom kultury dialogu społecznego niż w przedsiębiorstwach krajowych, szczególnie tam, gdzie dialog społeczny nie jest priorytetem.
3. W wielu przypadkach informacja i konsultacja jest raczej formalnością niż faktycznym zainteresowaniem informacjami, które mogą być przekazywane przez związki zawodowe.
4. W praktyce przygotowywania raportów ESG konsultacja oznacza najczęściej przekazywanie informacji (na ogół poprzez przesłanie im ankiety), niż realną konsultację.
5. Tam gdzie dialog społeczny jest słaby, praktyką jest informowanie związków zawodowych o sporządzonym raporcie, a nie zaangażowanie w jego sporządzenie.
6. Widać konieczność szkoleń dot. raportowania ESG (w tym ze standardów ESRS) i z dialogu – zarówno po stronie związków zawodowych jak i pracodawców.
7. Obszerność raportu jako źródła informacji na temat firmy może zniechęcić do czytania przez przeciętnego interesariusza.
8. Traktowanie przez przedsiębiorstwa wszystkich interesariuszy jednakowo, nie postrzegając związków zawodowych jako interesariusza wewnętrznego, do którego powinny mieć zastosowanie inne zasady – np. te wynikające z zasad dialogu społecznego.
9. Ważne jest, aby umieć dostrzec to czego nie zawarto w raportach przesłanych partnerom do konsultacji.
10. Sporządzanie raportu nie powinno być przestrzenią, w której dominują konflikty, a dialog społeczny jest niezbędny do osiągnięcia celów społecznych przedsiębiorstwa.
11. ESG ma wpływ nie tylko na same przedsiębiorstwa, ale również na cały szeroko rozumiany system ekonomiczny m.in. poprzez łańcuch wartości.
12. Zrównoważony rozwój to nie opcja, ale warunek pozostania na rynku i długoterminowa wartość, która ma pośredni wpływ na małe przedsiębiorstwa poprzez pozycjonowanie na rynku, czy dostęp do kredytów.

Uczestnicy II spotkania GS otrzymali wszystkie przedstawione tam prezentacje, które są jednocześnie częścią dokumentacji projektowej. Pozostałe załączniki stanowią: agenda II spotkania GS oraz lista obecności.

